

Theologiae Spiritualis Scholasticæ Et Moralis Tomvs ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Joannis Duns Scoti D. Augustino Conformem

In quo tractatur de Providentia Divina, Prædestinatione & Reprobatione.

Item de Fide Divina, ejus veritate, obscuritate & credibilitate

Bosco, Jean a

Antverpiae, 1686

Concl. IV. Si fides fiat informis, non augebitur intensivè.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73708](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73708)

CONCLUSIO IV.

Si fides fiat informis, non augebitur intensivè.

Posse fidem charitate formatam fieri informem, id est, fidem simul tempore cum charitate infusam posse ab ea separari, & conservari, nemini dubium esse potest; sicut enim infusio pender à sola voluntate Dei, ita ut etiam posset infundere fidem sine charitate, immò secundum multos de factò infundit, quidni etiam infusam simul cum charitate possit sine ea conservare? Id ergo omnes admittunt; unde de potentia seu possibilitate non est hic nobis disputatio. Quin imò de factò Deum conservare habitum fidei sine charitate in homine scilicet peccatore, qui charitatem amisit per aliud peccatum mortale, quàm infidelitatis, videtur definitum à Concil. Trident. can. 28. sequentis tenoris: *Si quis dixerit, amissà per peccatum gratià, simul & fidem semper amitti, aut fidem, quæ remanet, non esse veram fidem, licet non sit viva, aut eam, qui fidem sine charitate habet, non esse Christianum, anathema sit.* Concilium hic loquitur de habitu fidei, & non de actû, eodem enim modo loquitur de fide & gratiâ, seu charitate: porro per charitatem, seu gratiam non intelligit actualem, ergo neque per fidem; sed loquitur de fide & charitate, de quibus dixerat cap. 7. ejusdem sess. In ipsa justificatione cum remissione peccatorum hac omnia simul infusa accipit homo per Iesum Christum, cui inseritur, fides, spes, & charitatem. Quæ verba intelligenda esse de habitibus, & non de actibus, jam sup. ostendimus.

Et sanè hæc separatio fidei habitualis à gratiâ, seu charitate, haud obscure colligitur ex Scriptura 1. Corinth. 13. v. 2. *Si habuero omnem fidem, ita ut montes transferam, charitatem autem non habuero, nihil sum.* Quæ verba expendens S. August. lib. 15. de Trinit. c. 18. inquit: *Ita ut ipsam fidem non faciat utilem, nisi charitas. Sine charitate quippe fides potest quidem esse, sed non prodesse. Sed quæ fides? Utiq; habitualis: nam de ea subiungit Apost. v. 13. Nunc autem manent fides, spes, charitas. Actus autem non manet, sed transit. Idem colligitur ex Epist. Cathol. Jac. cap. 2. v. 14. Quid proderit, fratres mei, si fidem quis dicat se habere, opera autem non habeat? Item v. 20. Fides sine operibus mortua est. Et v. 26. Sicut corpus sine spiritu mortuum est, ita & fides sine operibus mortua est.* Quæ verba Concil. Trident. sup. intellexit de fide habituali, dicens: *Nam fides, nisi ad eam spes accedat, & charitas, neque unitæ perfectæ cum Christo, neque corporis. Huius vivum membrum effici, quâ ratione verissime dicitur, fidem sine operibus mortuam, & otiosam esse.* Et post pauca addit.

Egg

Hanc

87.
Fides cum charitate infusa, potest sine hac conservari.

Et de factò conservatur in peccatore fidei.

Trident.

88.

Idem indicat S. Scriptura.

S. August.

Agens de fide habituali, uti intelligit Trident.

quàm infundi fidem sine charitate, videtur esse Scoti, hinc illam elegimus. Aliqui putant, Scotum explicari posse, solum velle, quod Deus non infundat unquam unum habitum sine aliis, quantum est ex parte sua, & quando subiectum est sufficienter dispositum ad omnes, non verò quod unum sine altero non infundat, quando subiectum est dispositum sufficienter ad unum & non ad alios. Verum enim verò Scotus ne vel minimam mentionem facit dispositionis ad unum, vel ad alterum habitum, adeoque omnino gratis contra tenorem verborum sic explicatur. Et sane ex natura rei neque ad unum, neque ad alium habitum requiritur aliqua dispositio, ut patet in parvulis, qui in Baptismo secundum meliorem sententiam, ut sup. audivimus, recipiunt omnes habitus Theologicos infusos sine ulla propria sui dispositione. Quod ergo requiratur aliqua dispositio sive ad fidem, sive ad charitatem, solum oritur ex divina ordinatione, quâ vult, ut creatura rationalis voluntariè dona ejus suscipiat, quando potest, juxta illi. Trident. ss. 6. cap. 7. in principio. Hanc dispositionem, seu preparationem justificatio ipsa consequitur, quæ non est sola peccatorum remissio, sed & sanctificatio, & renovatio interioris hominis per voluntariam susceptionem gratiæ, & donorum.

Restat unice objectio contra nostram doctrinam, ut putà: in justificatione hominis peccatoris fidelis non infunditur habitus fidei, sed solum augmentum ejus; ergo hoc etiam sufficere, ut in Baptismo dicatur habitus fidei infundi; ergo corrumpit argumentum, quod sup. pro nostra Conclusionem adduximus ex Concil. Trident. Resp. neg. Consequent. quia Concilium loquitur de prima justificatione, quæ ordinariè fit per Baptismum. Patet, quia pro causa instrumentali ponit Baptismum, dicens: *Instrumentalis item (causa justificationis) sacramentum Baptismi, quod est sacramentum fidei, sine qua nulli unquam contigit justificatio.* Ergo saltem in illa justificatione per se requiritur prima infusio istorum habituum. Deinde per accidens est ad justificationem, quod homo antea fuerit justificatus, adeoque per accidens est, quod non semper infundatur habitus fidei, sed aliquando solum augeatur; porro in contraria sententia per accidens foret, ut sup. ostendimus, quod habitus fidei infunderetur, per se autem tantum aurgeretur. Maneat ergo, valde probabile esse, quod fides nunquam, nisi formata infundatur. Ex quo sequitur hoc collateralium, & erit

Tomus II.

Hanc fidem ante Baptismi Sacramentum ex Apostolorum traditione Catechumeni ab Ecclesia petunt, cum petunt fidem vitam eternam præstantem, quæ sine dubio est fides habitualis, quia ante Baptismum oportet eos habere fidem actuale, juxta illud Marc. ult. v. 16. Qui crediderit & baptizatus fuerit, salvus erit. Et verò bene notandum est, Jacobum non comparare fidem sine operibus homini mortuo, sed corpori mortuo: sicut ergo corpus mortuum est verum corpus; ita fides mortua vera fides, vita enim non est de essentia fidei, sicut est de essentia hominis; sed per metaphoram dicitur viva, cum operatur; ea ferè ratione, quæ aqua dicitur viva, quæ continuò fluit, mortua autem, quæ non movetur, cum tamen utraque sit vera aqua.

89. Sed contra, dicit aliquis: Jacobus solum dicit: Quid proderit, si fidem quis dicat se habere? Ergo non loquitur de iis, qui veram fidem habent. Resp. ipsum ibi reprehendere eos, qui jactabant fidem, cum tamen ex operibus non possent eam ostendere. Quod autem non neget; eos habere fidem, patet ex verbis sequentibus: Nunquid fides poterit salutare illum? Ac si diceret, tamen si veram fidem habeat, equidem non poterit eum salvare defectu operum. Atque in eo comparat fidem sine operibus fidei dæmonum, dicens vers. 19. Tu credis, quoniam unus est Deus: bene facis, & dæmones credunt, & contremiscunt. Audi D. Augustinum lib. un. de Baptismo cap. 10. circa principium: Laudatus est Petrus quando dixit (Matthæi 16. vers. 16.) Tu es Christus Filius Dei vivi; expulsi sunt dæmones hoc ipsum dicentes (Lucæ 4. vers. 41.) Scimus quia sis filius Dei. Ergo ista confessio Petro fructuosa, dæmonibus perniciofa, in utrisque tamen non falsa, sed vera (ex parte objecti) non neganda, sed agnoscenda, non detestanda, sed approbanda est. & post pauca: Vnde & Apostolus Iacobus cum quosdam redargueret, qui sufficere dicebant homini solam fidem, nec ei charitatis opera conjungebant, eos ex ista Demonum comparatione convicit, ne ideò se ad Deum pertinere existimarent, quod verum de Deo crederent, essi bona opera adungere fidei non curarent. Tu credis, inquit, quoniam unus est Deus, bene facis, & dæmones credunt, & contremiscunt. Eos igitur, qui de Deo verum credunt, & male vivunt, demonibus comparavit, non tamen istud ipsum verum, quod de Deo dæmones credunt, propter odium demonum negando destruxit.

Itaque secundum D. Augustinum fides peccatoris, seu vera fides sine operibus comparatur fidei dæmonum, tum ex parte objecti, tum in eo, quod utraque sit infructuosa. Interim differunt in hoc, quod fides hominis peccatoris sit libera, dæmonis autem coacta, unde dicitur de dæmonibus, Credunt, & contremiscunt. Præterea, quod fides hominis peccatoris possit esse superna-

turalis etiam quoad substantiam, utpote præcedens ab habitu fidei infusæ, dæmonis autem solummodò naturalis etiam quod ad modum, quoniam dæmones indigni sunt omni dono supernaturali.

Quantum ad locum Apostoli 1. Corin. 13. contra arguunt hæretici, & dicunt, cum duxisset argumentum ab impossibili, ut ostenderet necessitatem dilectionis. Et probant ex principio cap. Si linguis hominum loquar, & Angelorum, charitatem autem non habeam, factus sum velut æsonans, autymbalum timiens. Impossibile autem est, hominem loqui linguis Angelorum. Respondet Bellarminus lib. 1. de Justif. cap. 15. Argumentum Apostoli non ducitur à conditione impossibili; sed ab hyperbole in sacris literis valde usitata. Sententia enim ejus loci est, eloquentiam, quamvis maximam, scientiam omnium rerum, fidem summam, & certissimam, elemosynas profundissimas, & omnia alia bona sine charitate ad vitam æternam consequendam minimè prodesse. Ex quo sequitur, ut sicut eloquentia, scientia, elemosynæ sine charitate esse possunt, sed non prodesse; ita & fides sine charitate possit esse, non prodesse. Sic ille. Si dixeris: Apostolus ibi loquitur de fide signorum, Resp. idem Auctor: Fides signorum nihil aliud est, nisi ipsa vera fides Christiana, sed excellens, ut patet ex Marc. ultim. ubi postea quam dictum fuerat: Qui crediderit, salvus erit, subiungitur: Signa autem eorum, qui crediderint, hæc sequentur &c. Et ex cap. 16. ad Hebr. ubi de eadem fide dicitur: In illi per fidem vicerunt regna, operati sunt justitiam, adepti sunt reprimisiones, obtulerunt ora leonum, extinxerunt impetum ignis &c. Item ex illo Lucæ cap. 17. Si habueritis fidem sicut granum sinapis, dicetis huic arbori: Move, & stillet vobis. Nam hoc dixit Dominus respondens Apostolis, qui petierant adaugeri sibi fidem. Ostendit enim Dominus, signum auctæ fidei esse, si per eam miracula efficiantur. Quod etiam indicat Apostolus hoc loco, cum ait: Si habueris omnem fidem, ita ut montes transferam. Illa enim particula, Omnem, significat omnem gradum fidei, ita ut etiam ad magna miracula sese extendat.

Itaque ex dictis Scripturis Jacobi, & Pauli optime probatur nostra doctrina, eamque tradunt SS. Patres explicantes parabolam de virginibus stultis Matthæi 25. per quas intelligunt eas, quæ fidem habent sine charitate, quæ autem loca videri possunt apud Bellarm. sup. ubi etiam alias Scripturas refert ad idem propositum.

Quantum ad rationem, non videtur ex ea effeciter posse probari hæc permanentia fidei sine charitate; uti nec permanentia spei, quæ tamen etiam communiiter docetur. Enimvero

Fides peccatoris liberat

potuisset Deus iustissime tam habitum fidei, quam spei auferre propter quodcumque peccatum mortale: quare autem non auferat, penes ipsum est; fortassis, ut peccator conuulsus se disponeret ad conversionem, ad quam actus fidei & spei sunt per se necessarii; conuulsus autem hi actus eliciuntur ab habitibus infusis, ut patet ex dictis. Concluf. præceden. quoniam ab auxilio extrinseco supplente vicem habitus. Sed enim, replicat quispiam, in lege veteri etiam actus charitatis erat necessarius ad conversionem peccatoris, & modò extra Sacramentum requiritur, & tamen propter ea non manet in peccatore habitus charitatis infusus. Resp. disparitatem esse, quòd omne peccatum mortale directè opponatur charitati, ut omnes admittunt, non ita fidei aut spei, sed huic sola desperatio, & illi sola infidelitas; unde etiam per infidelitatem amittitur habitus fidei & per desperationem habitus spei. Amittitur, inquam, non ex natura rei iuxta nos, qui non admittimus physicam repugnantiam inter illa, neque inter quodcumque peccatum mortale & gratiam sanctificantem, seu charitatem, sed demeritorie ex ordinatione divina, quæ, sicut sup. dixi, optimè cognoscitur ex Scriptura, SS. Patribus, & Conciliis Oecumenicis.

At qui hoc, inquis, cum Scriptura sacra fidem peccatoris sæpius appellet fictam? Apostolus 1. ad Timotheum, 1. v. 5. ait: *Finis autem præcepti est charitas de corde puro, & conscientia bona, & fide non ficta.* Ubi satis insinuat, fidem sine charitate esse fictam. Unde cap. 5. v. 8. *Si quis, inquit, suorum & maxime domesticorum curam non habet, fidem negavit, & est infidelis deterior.* Et Iohannes Epist. 1. cap. 2. v. 4. ait: *Qui dicit, se nosse eum, & mandata ejus non custodit, mendax est.* Pro responsione nota, fidem posse dici dupliciter veram, seu germanam, vel falsam, seu fictam, & adulteratam. Primò propriè, & secundum suam substantiam, quomodò est ficta fides Hæreticorum. Secundò minùs propriè, ut ficta fides sit ea, quæ caret sine suo, ac suis effectibus, scilicet charitate, ac bonis operibus, quæ ex fide tanquam ex radice nata sunt pullulare, ob quorum defectum fides apparet hominibus non esse vera, aut saltem non probatur esse vera. Atque hoc sensu 1. ad Timotheum, 1. insinuat, fidem sine charitate non esse omnino veram, & germanam, sed quodammodo fictam.

Porro quòd dicit Apostolus ad Titum, 1. v. 16. *Conspiciuntur se nosse Deum, factis autem negant,* non est intelligendum de vera negatione fidei, sed de negatione secundum externam apparentiam, quia scilicet ita vivunt, ac si nec Deus, nec cælum, nec infernus esset; unde sequitur: *Cum sint abominati, & incredibiles, & ad omne opus bonum reprobi.* Et consimiliter de externa apparentia oportet intelligere, quòd Apostolus 1. ad Timotheum, 5. v. 8. ait: *Si quis suorum &c. ut colligitur manifestè ex his verbis: Est infidelis deterior, in quibus supponit, talem non esse in-*

Tomas II.

fidelem, adeòque non verè negasse fidem, quia tunc esset infidelis. Ad locum ex D. Joanne Resp. talem dici mentiri, primò, quia factis ostendit, se non credere, Deum esse, aut certè se non credere, Deum esse vindicem malorum. Secundò, quia talis verè etiam non novit Deum, sumptà notitià pro amore, approbatione, aut diligenti cura; quia scilicet non amat Deum, nec Dei honor, & obedientia ipsi debita, ei curæ sunt. Sic quippe Scriptura non rarò loquitur v.g. Psalm. 1. v. 6. *Quoniam novit Dominus viam iustorum,* id est, approbat, & dirigit. Item ad Romanos, 8. v. 29. *Quos præsevit (id est singulariter amavit) hos & prædestinavit.* Et de contra Habacuc 1. vers. 13. de Deo dicitur: *Mundi sunt oculi tui, ne videas malum (id est, ne approbes malum) & respicere ad iniquitatem non poteris,* illam approbando. Sic etiam Matth. 7. v. 23. Dominus de improbis ait: *Et tunc confitebor illis: Quia nunquam novi vos.* & Matth. 25. v. 12. Dominus respondens virginibus fatuis inquit: *Amen dico vobis, nescio vos.* Igitur Scripturæ nobis objectæ nihil probant contra Catholicam doctrinam. Ut nec dicta SS. Patrum, quia eandem interpretationem patiuntur: ut illud D. Gregor. Homil. 29. in Evang. *Vera fides est, quæ in hoc, quod verbis dicit, moribus non contradicit.* Et S. Hier. istud D. Hier. in Epist. ad Gal. c. 3. *Sine operibus fidei, mortua est fides.*

Sed enim, dicit aliquis, fides disponit ad charitatem. Planè, sed non obligat, neque necessitat (veluti visio beatifica necessitat secundum multos ad amorem beatificum) sed liberum relinquit homini, ut diligat, si velit. Audio replicantem: Fides similis est igni, qui si non luceat, & ardeat non est ignis. Resp. charitas non fides in Scriptura comparatur igni: unde amor est, qui operatur, iuxta illud D. Gregor. Homil. 30. *Amor operatur, si est; si autem operari renuit, amor non est.* Fides solum operatur mediatè, scilicet mediante charitate, quam physicè non producit, cum sit illà imperfectior, & actus aut habitus alterius potentia, ac per hoc solum disponit ad illam. Hæc ergo comparatio non valet. Nunquid illa, quæ fides assimilatur ægroto, qui necessariò amat medicum pollicentem sanitatem? Minimè gentium; nam inde tantum sequitur, fidem inclinare ad charitatem, quòd nemo negaverit. Deinde charitas, seu amor illius medici non est benevolentia, sed tantum concupiscentia, ut patet: hic autem loquimur de amore benevolentia. Alii comparant fidem & charitatem cum Christo & Spiritu Sancto; ergo, inquit, fides, quæ recipit Christum, recipit etiam Spiritum Sanctum. Sed responsio in promptu est; recipit Spiritum Sanctum objectivè, quia per fidem illum credit, sicut sanitas est in ægroto, dum cogitat de illa, eamque approbat; non autem recipit illum formaliter, sicut nec talis ægrotus formaliter habet sanitatem, quam appetit.

Plura de hac materia invenire poteris apud Ggg 2 Con-

Quia caret suo fine & effectibus.

SS. Patres facile explicantur. S. Greg. S. Hier.

94. Fides disponit ad charitatem, quæ operatur.

S. Greg.

Et ad charitatem inclinatur.

95.

Fides informis non augetur intensius.

Controvertitur, ad quod omnino spectat. Ego suppono, fidem formatam posse fieri informem, & quæro, an tali casu fides illa augeatur intensius? Negat Conclus. & probatur eisdem argumentis, quibus Conclus. præced. probavimus, fidem non infundi sine charitate. Breviter, non magis constat de voluntate Dei (à quo totum dependet) circa augmentum fidei, quam circa primam infusionem, si ergo defectu voluntatis divinæ non infunditur prima fides habitualis sine charitate, neque augetur sine augmento charitatis, nec charitas augetur sine augmento proportionato fidei: ne alioquin charitas aliquando sit valde intensa, & fides remissa, atque e contra fides valde intensa, & charitas remissa, quod secundum Lugonem disp. 16. Sect. 4. nimis præternaturale esset, & contra debitum ordinis supernaturalis. Nam sicut potentia naturalis appetitiva, requirit potentiam naturalem cognoscitivam proportionatam; ita & potentia supernaturalis, sive habitus appetitivus supernaturalis, habitum supernaturalem cognoscitivum, proportionatum & e contra. Vide Auctorem citatum à num. 78. usque ad 87. ubi longè & latè disputat de hac Controversia, & docet nostram Conclus. Ut sit de hac proportionem, quæ mihi non omnino placet, sufficiat, nullum esse fundamentum ponendi inæqualitatem inter habitum fidei, & habitum charitatis, quod enim illud esset?

96. *Fides non potest per actus fidei in peccatore augeri.*
Lugo.

Dices: habitus fidei manet de facto juxta statum dicti in peccatore; ergo etiam in eo statu potest augeri per actus suos; cur enim majorem dispositionem exigit Deus ad infusionem, quam ad substantiam hujus habitus? Resp. ex Lugone sup. num. 86. dispositionem requisitam ad conservationem habitus fidei, non esse ejus actum, sed solum negationem actus contrarii, nempe infidelitatis: nam puer in infantia baptizatus, etiam si factus adultus nullum exereverit actum fidei nutritus in sylvis, & commiserit alia peccata mortalia, retinebit habitum fidei si contra eam virtutem non peccat. Ratio congruentiæ est; quia minus requiritur, ut sup. diximus, ad conservationem fidei, quam ad primam infusionem, & idem dicito de ejus augmento; ac propterea sufficit ad hoc ut homo possit congruo modo se disponere ad justificationem, quod habitus fidei permaneat, tametsi non augeatur. Maximè, cum sicut actus fidei physice non concurrat ad primam productionem habitus, ita nec ad augmentum, atque adeo solum per modum meriti, quod non datur, saltem de condigno, nisi in statu gratiæ.

97. *Habitus supernaturales infunduntur non acquiruntur per actus.*
Aug.

Porro quod habitus supernaturales nequeant produci ab actibus, ac per hoc nec augeri physice, probatur, quia ut in superioribus ostensum est, infunduntur in justificatione, ergo non acquiruntur per proprios actus, dicente D. Augusti, lib. 2. contra duas Epist. Pelagianorum cap. 9. *Ideo scriptum est: (Proverb. 16. v. 1.) Hominis est præparare cor, & à Do-*

mino responsio linguæ (ita ipse legit, vulgata autem habent: *Hominis est animam præparare, & Domini gubernare linguam*) quia homo præparat cor (nimirum per actus) non tamen sine adjutorio Dei, qui si tangat cor (per gratias scilicet actuales) homo præparat cor. In responsione autem linguæ, id est, in eo quod præparato cordi lingua divina respondit (infundendo scilicet habitus supernaturales) nihil operis habet homo, sed totum est à Domino Deo. Ita hæc verba S. Augusti. intelligit Lugo sup. num. 71. Unde (inquit) argui potest ad augmentum eorum habituum; quia sicut homo per proprios actus se disponit ad primum gradum habituum, ita postea per merita subsequenta se disponit ad eorum augmentum: ergo sicut Deus solus physice producit primum gradum, non concurrente physice dispositione ut causa; ita Deus solus producet physice secundum gradum, actu nostro se habente solum ut dispositione; illa enim causa, quæ non habet virtutem ad producendum primum gradum qualitatis, minus poterit producere physice secundum gradum, ad quem major semper virtus requiritur, quam ad primum. Hæc ille.

Hæc ille si habitus illi supernaturales possent physice produci per actus, jam non essent per se infusi, sed solum per accedens, sicut alii habitus naturales, qui à Deo possunt infundi, licet ex natura sua id non exigant. Omittit, quod habitus supernaturales dentur potentie, ut ipsam compleant in ratione potentie, sive ut simpliciter queat producere actus supernaturales: sicut ergo potentia præsupponitur ad actum, & ab eo nullatenus produci, consimiliter habitus illi præsupponuntur ad actum, & ab eo nullatenus physice produci, cumque intentio seu augmentum habitus sit ejusdem rationis cum ipso habitu, liquet profecto neque augmentum istud ab actibus physice produci, tametsi actus illi præexistant huic augmento, nam & præexistere possunt ipsi habitui, non tamen in ratione causæ efficientis physice, sed dispositionis tantum, ut sup. diximus. Et verò si, ut Lugo vult, habitus supernaturalis sit præparatio gratiæ, qui fieri potest ut ipse augeatur non aucta gratia? Sic enim poneretur præparatio gratiæ sine gratia. Deinde in sententia eorum, qui admittunt habitus infusos aliarum virtutum v. g. temperantiæ, justitiæ &c. actus illarum virtutum in homine peccatore non produciunt nec augent illos habitus, cur ergo fidei actus augent habitum fidei? Denique arguit Lugo sup. num. 74. *Augmentum habituum supernaturalium de facto datur propter merita condigna bonorum operum, quæ iustus operatur, & ut præmium eorum operum: præmium autem hoc habet ex se ut à præmiante debeat reddi propter opera, ergo ipsa opera non possunt causare hoc augmentum: aliqui iustus non magis à Deo præmium acciperet, quam à seipso.*

Nec obstat; quod Deus possit negare suum concursum ad tale augmentum, quia præmium debet esse ex toto distinctum à merito, ut sit aliquid

aliquid addat supra totum id quod merens
habet in sua potestate. Unde nullus dicit quod
habitus naturalis sit primum actus naturalis,
cui foret improprie sicuti virtus dicitur ipsa
sibi esse merces. Similiter nec actus externus
dicitur primum internae voluntatis à qua
efficaciter imperatur: sed est effectus necessa-
rius ejus voluntatis, qui sine miraculo im-
pediri non potest. Sic autem se haberet in ea
sententia augmentum habitus infusi, cum esset
effectus necessarius physicus actus boni su-
pernaturalis, ejus physica efficientia sine mi-
raculo impediri non posset, & sine violentia
causae efficaci physicae & necessariae. Non ergo
(inquit Eminens, sup.) esset primum condi-
gnum illius actus, sed effectus illius; cum ta-
men de fide si actus, sicut merentur de con-
digno augmentum gratiae, ita mereantur aug-
mentum habituum supernaturalium, qui gra-
tiam consequuntur vel comitantur. Sic ille.
Sed contra videtur esse, quod primum pro-
cedere queat minus principaliter ab eo qui
praemiat, ut patet in beatis qui physice
coefficientur, juxta communioem sententiam,
suam formalem beatitudinem (quae est pra-
mium meritum hujus vitae) utpote consi-
stentem in operatione intellectus & volunta-
tis. Sufficit itaque ad rationem praemii, quod
principaliter accipitur, à praemiante, juxta
illud 1. Ioan. 3. v. 3. *Omnis qui habet hanc spem in
se, sanctificat se, & tamen primarius sanctifica-
tor est Deus.* Consimiliter ergo dici posset:
Omnis qui credit in eum, sanctificat se, physice
coefficientur augmentum fidei, quamvis minus
principaliter. Cum enim nemo possit elicere
actum supernaturalem fidei nisi concurrente
habitu fidei vel auxilio actuali supplente vicem
habitus, merito Deus dicitur causa principalis
tunc ipsius actus tum augmenti, quod physice
secundum diversarios ab actu causatur. Igitur
haec probatio Lugonis non videtur convincere
intentum.

Nihilominus amplector illam sententiam,
quae docet habitum supernaturalem fidei non
augeri physice per actus supernaturales, uti
nec alios habitus supernaturales scilicet spei &
charitatis (virtutes morales per se infusas non
agnoscimus, quamquam si dentur idem de
ipsis dicendum foret) alioqui in immensum
habitus charitatis in patria per infinitos quasi
actus beatificos augeri deberet, nisi Deus per-
petuo miraculo effectum illum physicum im-
pediret, quod minime dicendum arbitror;
nunc autem non augetur habitus charitatis in
patria; quia actus non est meritorius, ut sup-
pono ex materia de merito. Et aliunde videtur
quod in via augeantur habitus supernaturales,
non tantum per proprios actus, sed etiam per
quaecumque bona opera, juxta illud Concil.
Trident. sess. 6. can. ult. *Si quis dixerit, hominis
justificati bona opera, ita esse dona Dei ut non sint
etiam bona ipsius justificati merita, aut ipsum justi-
ficatum bonis operibus, quae ab eo per Dei gratiam,
& Jesu Christi meritum, cujus vivum membrum est,*

fiunt, non verè mereri augmentum gratiae &c. Ana-
thema sit. Si bona opera hominis justificati
merentur augmentum gratiae, seu charitatis,
quidni etiam mereantur augmentum fidei & Physice à
spei, quae simul cum charitate homo accipit
infusa in justificatione? Igitur de augmento
meritorio, ut sic loquar, probabiliter saltem
constat ex loco praefato; de physico autem
nulpam meminerunt Scriptura sacra, SS. Pa-
tres, aut Oecumenica Concilia, & ideo omni-
no negandum.

Dices: habitus naturales physice augentur
per actus naturales, ergo similiter habitus su-
pernaturales per actus supernaturales. Resp.
non esse eandem inter illos proportionem.
Primo: quia actus naturales generant habitus
naturales, idque quia ante omnem actum po-
tentia supponitur completa ita ut possit phy-
sice efficere actum sine omni habitu, neque
enim habitus naturalis est instar potentiae,
hoc est, non datur ad simpliciter posse, sed ad
facilitandam potentiam: ac verò habitus su-
pernaturalis datur non ad facilitandam solum-
modo potentiam, sed ad simpliciter posse,
ita ut sine eo vel auxilio supplente ejus vicem,
potentia nequeat ullatenus actum supernatu-
ralem generare: veluti ergo actus naturalis
nequit producere potentiam naturalem aut
eam augere, sic indidem actus supernaturalis
nequit producere vel augere habitum superna-
turalem, qui est instar potentiae, cum hoc ta-
men discrimine, quod habitus sit capax inten-
sionis, seu potentiae. Deinde: actus natu-
ralis non aliter habet vim producendi habitum,
nisi quatenus sensibiliter sive perceptibiliter
afficit potentiam, & quatenus haec perceptibi-
liter per eum tendit in objectum; jam autem
actus supernaturales non aliter afficiunt po-
tentiam, quam actus naturales; neque enim
possumus cognoscere an eliceamus actum su-
pernaturalem magis quam naturalem; ac per
hoc si actus supernaturales generant physice
aliquos habitus, non erunt nisi habitus natu-
rales, & hoc Aliquibus videtur probabile, quia
inquirunt experimur etiam aliquam facilitatem
ad actus supernaturales relinam ex illis acti-
bus; & illi actus eodem modo afficiunt poten-
tiam atque actus naturales. Nec obstat, quod
scientia non generet habitum opinionis; quia
hi actus habent diversum objectum formale;
porro illi actus possunt habere idem objectum
formale.

Dices: actus non producant habitus, nisi
similes iis à quibus possunt produci, sed actus
supernaturales non possunt produci ab habitu
naturali, ergo non efficiunt physice talem ha-
bitum. Resp. nos facilitari per habitus natu-
rales ad actus supernaturales, supposito quod
dentur, vel physice, licet non sufficiant, vel per
sympathiam producendo actus naturales, per
quos potentia inclinatur, etiam ad actus super-
naturales; sicut gratia praeviens inclinatur vo-
luntatem ad consensum, quamvis realiter non
influat, sed gratia cooperans, quae est distincta.
G g g 3 Atque

101.
Obiectio ex
rationibus.

Solutio.

Habitus su-
pernatu-
lis datur ad
simpliciter
posse.

Actus su-
pernatu-
lis causare
possunt ha-
bitus natu-
rales.

102.

Qui incli-
nare possunt
ad actus su-
pernatu-
rales.

Hinc forte
facilitas
credendi.

Atque ut actus supernaturales non producerent habitum naturalem, quid tum? Ergo augent habitum supernaturalem; negatur Consequentia; neque enim augmentum istud datur ad facilitandam potentiam, sed ad perficiendum intrinsecè habitum præexistente, sicut ergo primus habitus non dat facile posse, sic nec augmentum. Ex quo ergo oritur illa facilitas, quam experimur? Tu videris. Ego dico, quod sicut non experimur ipsam supernaturalitatem actus, ita neque experimur facilitatem ad actus supernaturales, sed ad illos actus, qui possunt esse supernaturales, an autem reverà sint, quis nobis edisseret? Sufficit, quod ex ea facilitate, qualiscumque sit, non satis probetur, actum supernaturalem fidei physicè causare augmentum habitus supernaturalis, magis quam ipsum habitum. Cæterum, si à me quaeritur, utrum fides habitualis, quæ remanet in peccatore sit, eadem cum illa quæ fuit in homine iusto? Item an fides capax sit intensio- nis & remissionis? Resp. citius, & erit

CONCLUSIO V.

Fides intenditur sed non remittitur. Informis est eadem cum formata.

103.
Idem habi-
tus fidei in-
formis, &
formatus.

Peccator
elicit actus
fidei super-
naturalis,
Lugo.

104.
Actus fidei
solum pen-
det à chari-
tate impe-
rante.

Ultima pars non indiget aliâ probatione, quam quod nulla sit ratio distinguendi illos habitus specie vel numero. Quæ enim ista esset? An forte quod charitas sit forma physica fidei? Sed hoc negat communis DD. sententia, idque quia caret solido fundamento. Nam quod aliqui dicunt, habitum charitatis concurrere ad actum fidei, ex quo probatur? fides siquidem est de se satis proportionata ad actum, quem producit, ut patet in homine peccatore, qui elicit, secundum omnes, veros actus fidei supernaturales, quibus disponitur ad suscipiendam charitatē in justificatione. Unde si illa ratio aliquid concluderet, concluderet potius actum charitatis concurrere ad actum fidei, quam habitum charitatis. Nam (ut notat Lugo sup. Sect. 3. num. 46.) habitus charitatis immediatè non concurrebat cum habitu fidei ad actum fidei, sed ad summum mediatè imperando actum fidei, quare actus ipse charitatis seu imperium esset eoprincipium concurrens cum habitu fidei ad ejus actum, atque ideo actus charitatis, & non habitus deberet informare, & perficere habitum fidei, vel aliquid in eum influere, ut eum adjuvaret: quod tamen nemo admittit. Sic ille.

Itaque actus fidei solum pendet ab actu charitatis imperante, sicuti actus aliarum virtutum, qui à charitate imperantur: illud tamen imperium non est necessarium, nequidem ut actus fidei sit meritorius, cum ipsa de se sit supernaturalis (quidquid sit de actibus aliarum virtutum, quæ in nostra sententia de

se sunt tantum naturales) nec forte concurrat physicè efficienter, sed solum determinando animam quasi in genere causæ formalis. Deinde, si hic concursus attendendus esset, potius fides esset forma charitatis, quam e contra: nam, inquit Card. sup. universalis & certior est concursus fidei ad actus charitatis, quam e contra: cognitio enim necessaria est semper & concurret ad actum amoris vel saltem dirigendo & proponendo objectum bonum, vel etiam physicè efficiendo simul cum voluntate ipsum amorem, cum tamen e contra non prærequiratur semper actus voluntatis ad cognitionem. Sic ille. Omittit, quod habitus fidei etiam formatus sit aliquando prior omni actu charitatis, ut patet in eo, qui per solam attritionem cum Sacramento justificatur. Igitur propter illum concursum non est necessaria talis informatio.

Sed neque ponendus est, ut aliqui volunt, aliquis modus fidei intrinsecus à charitate derivatus, cum actus fidei fiat antequam charitas, quidquam operetur. Ad quid ergo ponitur talis modus? Nunquid ut actus fidei sit meritorius? Sed meritorius est abique omni actu charitatis, dummodò fiat ab homine iusto. Et licet daremus, ad meritum requiri actum charitatis, ad hoc sufficeret imperium charitatis, per quod extrinsecè actus fidei, sicut actus aliarum virtutum, referatur in Deum. Veluti ergo per tale imperium nihil intrinsecum ponitur in aliis actibus, ita neque in actu fidei. Non est ergo (concludit Lugo sup. num. 47.) fundamentum ponendi charitatem ut formam intrinsecam fidei, & aliunde habitus alii non sese invicem informant intrinsecè; nec unus habitus est in alio ut in subiecto, sed ad summum sese invicem adjuvant; vel removendo difficultates, vel concurrente ad eundem actum ex diversis motivis, vel alio modo. Hæc ille. Reponit quispiam: gratis omnino dicitur, nullum esse fundamentum ponendi charitatem ut formam intrinsecam fidei; nam in primis: principium quod adjuvat aliud compri- cipium in ordine ad suum actum illud perficit & informat, ut habitus potentiam. Respondetur: inde potius sequi contrarium, quippe principium minus nobile recipitur in nobiliori, ut puta habitus in potentia, potentia in anima; ergo potius deberet dici, fidem sub- jectari in charitate, quam e converso. Deinde, Assumptum est falsum. Quid enim evidenti- us quam causam primam non recipi in causa se- cunda, quam tamen adjuvat tamquam com- principium in ordine ad suum actum? Eisdem ergo charitas adjuvaret fidem in ordine ad suum actum, quod tamen non semper facit, ut patet ex dictis, haud equidem deberet ipsum ideo intrinsecè informare, sed sufficeret extrin- secè assistentia, per moralem, aut physicam coëfficiendam ejusdem actus, ut patet exemplo jam allegato causæ primæ & secundæ, quæ produciunt eundem effectum sine mutua in- formatione. Sic etiam sol non informat causas inferiores, eisdem cum illis concurrat ad eundem effe-